

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Stödmaterial för slutbedömningen i historia och samhällslära

Maj 2021

Kristina Kaihari, undervisningsråd
Allmänbildande utbildning

Höst
2018

- UBS inleder arbetet med kunskapskraven för slutbedömningen

Vår
2019

- De läroämnesspecifika arbetsgrupperna inleder sitt arbete med stöd av en styrgrupp och en sakkunniggrupp

Höst
2019

- NCU utvärderar hur kunskapskraven kan tillämpas i praktiken

Vår
2020

- Arbetsgrupperna fortsätter arbetet med kunskapskraven för slutbedömningen

Höst
2020

- Utlåtanden och kommentarer begärs om kunskapskraven -> kunskapskraven för slutbedömningen färdigställs
- Kunskapskraven behandlas i direktionen och föreskriften undertecknas

Vår
2021

- Kunskapskraven för slutbedömningen tas med i de lokala läroplanerna
- Utveckling av bedömningsarbetet och stöd av UBS för implementeringen av läroplansgrunderna

Höst
2021

- Kunskapskraven för slutbedömningen tas i bruk i skolorna 1.8.2021 -> tillämpas för första gången vid slutbedömningen våren 2022

Principer för arbetet med kunskapskraven för slutbedömningen

- I grunderna för läroplanen **har inte gjorts några ändringar i målen för undervisningen eller de centrala innehållen i årskurserna 7–9**
- **Kunskapskraven för bedömningen** har bildats utgående från de **befintliga målen för undervisningen**, föremålen för bedömningen och läroämnenas centrala innehåll
- **Det förnyade kapitlet om bedömning, kapitel 6:** "Bedömningen av elevens lärande och kunnande i den grundläggande utbildningen" (publicerat 10.2.2020)
  - Allmänna principer för bedömningen
  - Slutvitsordet är en **helhetsbedömning** som ska bildas utgående från läroämnets mål och kunskapskrav
  - Om eleven uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål **kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål**

Principer

- I den grundläggande utbildningen finns **mål som är gemensamma för alla elever** och som undervisningen och lärandet ska ta sikte mot.
- **Kunskapskraven** beskriver de kunskaper som förutsätts för att få vissa vitsord, men **de utgör inte mål för olika nivåer**.
- **Målen för undervisningen i historia fördelas inte mellan årskurserna**. De centrala innehållen ska i den lokala läroplanen fördelas mellan årskurserna.
- Målen för undervisningen är inte jämförbara mellan olika läroämnen eller inom ett läroämne.
- **Målen för elevens lärande har härletts ur målen för undervisningen. Målen för lärandet fördelas inte mellan årskurserna**.
- I arbetet med kriterierna för slutbedömningen har man till vissa delar även bearbetat **föremålen för bedömningen** och **kunskapskraven för vitsord 8**, det vill säga **beskrivningen av goda kunskaper**.

Målet är att bedömningskriterierna ska vara entydiga och jämlika.

- M9 handleda eleven att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet.

- Eleven förklarar avsikter bakom mänsklig aktivitet.

- Förmåga att förklara avsikter bakom mänsklig aktivitet

- V5: Eleven anger under handledning hur motivet bakom människans handlingar syns i någon historisk företeelse eller händelse.

Mål för
undervisningen
(HISTORIA)

Mål för lärandet som
härletts ur målen för
undervisningen

Föremål
för
bedöm-
ningen

Kunskapskrav
för vitsorden
5, 7, 8 och 9

För läraren

För eleven

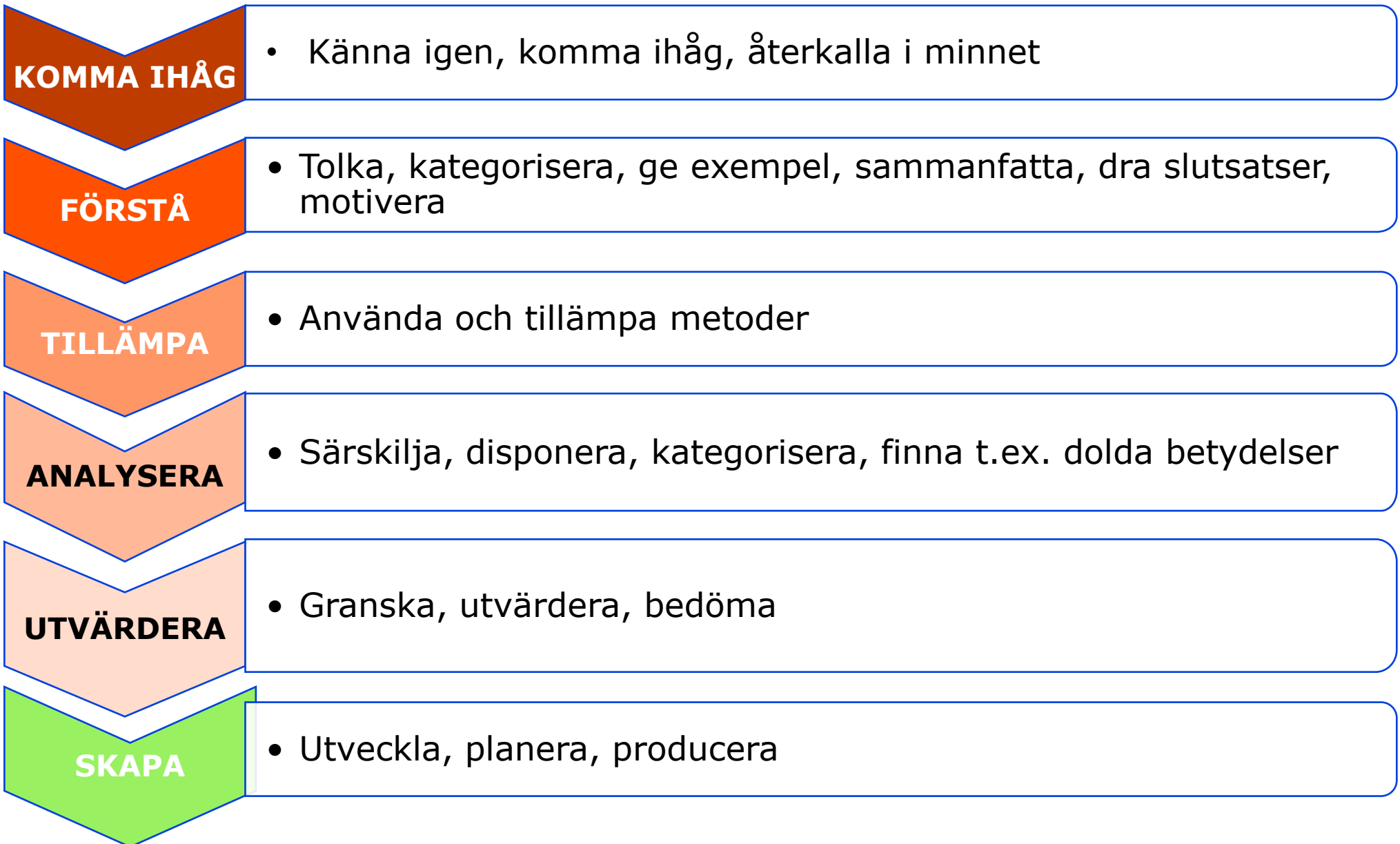
För läraren och
eleven

Elevens
kunnande

Krathwohl-Andersons taxonomi

Kunskapsdimensionen	Kognitiva processer					
	Minnas	Förstå	Tillämpa	Analysera	Värdera	Skapa
Faktakunskap	Kommer ihåg termer eller enskilda saker.	Kan förklara med egna ord.	Kan dra slutsatser baserat på fakta hen känner till.	Analyserar fakta hen lärt sig.	Bedömer tillförlitligheten hos fakta.	Skapar ny kunskap.
Begreppskunskap	Identifierar begrepp.	Kan förklara genom att ge ett exempel.	Kan tillämpa sina kunskaper. Kan klassificera.	Kan dra logiska slutsatser baserat på kunskap.	Upptäcker likheter och olikheter mellan två begrepp.	Kan skapa olika orsaksmodeller av system.
Metodkunskap	Kan tillämpa en rutinmässig metod för att lösa en välbekant uppgift.	Kan tillämpa en ny metod för att lösa en obekant uppgift.	Tillämpar fakta hen känner till då hen använder en metod.	Kan planera en forskningsprocess. Kan presentera forskningshypoteser.	Kan bedöma vilken metod som lämpar sig bäst för att lösa ett visst problem.	Utvecklar en alternativ/ ny metod för att lösa ett problem.
Metakognitiv kunskap	Skapar minnesregler för sig själv för att komma ihåg fakta.	Vet när olika metoder ska användas.	Kan specificera sina egna intressen inom ett forskningsområde. Känner till sina egna styrkor och svagheter inom olika områden.	Kan bilda egna åsikter efter att ha analyserat forskningens resultat.	Kan utvärdera den forskningsprocess som hen valt. Kan bedöma tillförlitligheten hos sina forskningsresultat.	Kan skapa en ny eller bättre forskningsprocess för att lösa ett visst forskningsproblem.

DEN KOGNITIVA PROCESSEN

Krathwohl-Andersons taxonomi

	Komma ihåg	Förstå	Tillämpa	Analysera	Utvärdera	Skapa
Fakta-kunskap	<p>M3: Utgående från exempel känner eleven igen mänskliga rättigheter och centrala aktörer och principer i anknytning till rättsväsendet. (V5)</p>					
Begrepps-kunskap						
Metod-kunskap	<p>M5: Eleven beskriver lönearbetets och entreprenörskapets ställning i samhället. Eleven jämför de möjligheter som lönearbete respektive entreprenörskap erbjuder individen. (V8)</p>					
Meta-kognitiv kunskap			<p>M7: ... Utgående från givet material bedömer eleven hur målen för demokrati uppfylls i beslutsfattandet på olika nivåer. (V9)</p>			

Lärande

"Att inhämta kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och förståelse för samhällsfrågor" (M3-M4)

I synnerhet "användningen och tillämpningen av kunskaper om samhället" (M5-M9) tar sikte mot tänkande och kunskap på en högre nivå

Att bilda vitsord och fördela läroämnets mål och innehåll mellan årskurserna

- **Då slutvitsordet bildas** ska man ta i beaktande alla mål och därtill hörande kunskapskrav för slutbedömningen i lärokursen i läroämnet som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, oberoende av i vilken årskurs, **7, 8 eller 9, de enskilda målen har uppnåtts.**
- I fråga om mål för läroämnet där **kunnandet har påvisats i årskurserna 7 och 8, ska bedömningen tas i beaktande i slutbedömningen (till exempel HISTORIA).** Kunnandet som baserar sig på dessa mål ska bedömas med hjälp av bedömningskriterierna för slutbedömningen.

BEDÖMNING: HISTORIA OCH SAMHÄLLSLÄRA

HISTORIA

- Utöver skriftliga uppgifter ska man i bedömningen också beakta **olika sätt att arbeta och visa prov på kunnande**.
- Istället för att fokusera på om eleven har memorerat innehållet ska man i bedömningen fästa uppmärksamhet vid hur eleven **tillämpar kunskap och behärskar historiskt tänkande**.
- **Bedömningen av elevens arbete** ska ingå i slutbedömningen i historia och i slutvitsordet som ska bildas utgående från slutbedömningen.

SAMHÄLLSLÄRA

- **Bedömningen av lärandet, det vill säga den formativa bedömningen**, ska vara handledande och uppmuntrande i läroämnet samhällslära. Eleverna ska **med hjälp av mångsidig respons** uppmuntras att agera aktivt i sin egen närmiljö och att i praktiken tillämpa sina kunskaper om samhälle och ekonomi i sin vardag.
  - I den summativa bedömningen ska man beakta **olika sätt att arbeta och visa prov på kunnande**.
-

Slutvitsord och avgångsbetyg

- **Slutvitsordet ska bildas** då undervisningen i lärokursen i läroämnet avslutas.
  - Om slutbedömningen i läroämnet genomförs i årskurs 7 eller 8, ska **slutvitsordet i fråga antecknas** i läsårsbetyget och i ett eventuellt mellanbetyg. **(t.ex. HISTORIA!)**
- Dessa vitsord ska överföras till **avgångsbetyget** som ska ges på våren i årskurs 9. I avgångsbetyget ska man också anteckna studiernas omfattning i årsveckotimmar i årskurserna 7-9.

Att höja ett slutvitsord

Ett godkänt slutvitsord i lärokursen i ett läroämne kan inte höjas, förutom i följande situationer:

- med det kunnande som visats i ett valfritt ämne (1 årsveckotimme) som hör till ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med ett verbalt omdöme. Principen för att höja vitsordet ska skrivas ner i den lokala läroplanen.
- i påbyggnadsundervisning eller i särskild examen efter att eleven fått ett avgångsbetyg.
- om det är frågan om **en underkänd prestation** i lärokursen i ett läroämne och det är inte möjligt att utföra slutbedömningen och ge ett avgångsbetyg, ska eleven ges möjlighet att höja det underkända vitsordet utan att delta i undervisningen.
- Eleven har också möjlighet till **ny bedömning och rättelse av bedömningen**. Den här möjligheten gäller slutbedömningen och beslut som berör studiegången och kvarstanning. **En begäran om ny bedömning ska göras av vårdnadshavaren och den ska tillställas skolan inom två månader efter att vårdnadshavaren delgivits informationen.** Skolans rektor och elevens lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen.
- En begäran om ny bedömning enligt lagen om grundläggande utbildning kan göras efter att man fått veta slutvitsordet. **Om till exempel undervisningen i läroämnet har avslutats i årskurs 8 och slutvitsordet har bildats då, är det möjligt att begära om ny bedömning redan i det här skedet.** Det är vid behov möjligt att hos regionförvaltningsverket begära omprövning av det givna beslutet på det sätt som anges i 42 c § i lagen om grundläggande utbildning.

Mångsidig kompetens och bedömning av elevens arbete

- **I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet.** Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet bedöms även målområdena för mångsidig kompetens.
- Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. **Arbetet ska alltså inte bedömas separat från läroämnet.** Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnet blir även arbetet bedömt.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tack!

BEDÖMNINGSKRITERIERNA:

<https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/bedomningskriterier-slutbedomningen-i-den-grundlaggande-utbildningen>

